

Кулешов Дмитро Володимирович,
здобувач кафедри конституційного права
України, Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: kuleshov_dmitry@ukr.net
ORCID 0000-0002-6485-7658

doi: 10.21564/2414–990x.141.132778
УДК 342.56

КОНСТИТУЦІЙНО–ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Досліджено вплив принципу незалежності судової влади на судове гарантування базових цінностей конституційного ладу України. Розглянуто конституційно-правовий механізм реального забезпечення незалежності судової влади; вивчено проблемні аспекти забезпечення незалежності судової влади на сучасному етапі державно-правового розвитку України.

Ключові слова: незалежність судової влади; механізм забезпечення незалежності судової влади; гарантії незалежності судової влади; конституційні цінності; незалежність судової влади як принцип конституційного ладу України.

Кулешов Д. В., соискатель кафедры конституционного права Украины, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.
e-mail : kuleshov_dmitry@ukr.net ; ORCID 0000-0002-6485-7658

Конституционно-правовой механизм обеспечения независимости судебной власти Украины

Исследуется влияние принципа независимости судебной власти на судебное гарантирование базовых ценностей конституционного строя Украины. Рассматривается конституционно-правовой механизм реального обеспечения независимости судебной власти; изучаются проблемные аспекты обеспечения независимости судебной власти на современном этапе государственно-правового развития Украины.

Ключевые слова: независимость судебной власти; механизм обеспечения независимости судебной власти; гарантии независимости судебной власти; конституционные ценности; независимость судебной власти как принцип конституционного строя Украины.

Вступ. Євроінтеграційні прагнення України істотно актуалізували проблему уніфікації національних правозахисних інституцій із загальновизнаними міжнародними стандартами. Особливої уваги заслуговує питання приведення

у відповідність до європейських стандартів системи національного судочинства, забезпечення реальної незалежності судової влади України. Адже, як свідчить практика функціонування судової влади, результати численних соціологічних досліджень, саме в цій сфері вітчизняного державно-правового життя все ще залишається багато суттєвих проблем. А з огляду на визначальну роль судової влади в гарантуванні конституційних цінностей, у правовому обмеженні публічно-владної діяльності, у забезпеченні прав і свобод кожної людини проблема забезпечення реальної належності та неупередженості суду набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні окремі аспекти незалежності судової влади досліджували О. Бориславська (О. Borislavska), Т. Галайденко (Т. Galaydenko), В. Городовенко (V. Gorodovenko), І. Каменська (I. Kamenska), В. Крижанівський (V. Krizhanivskiy), О. Кучинська (О. Kuchinska) та Ю. Циганюк (Y. Tziganuk), О. Лемак (О. Lemak), І. Марочкін (I. Marochkin), В. Потапенко (V. Potapenko), О. Толочко (О. Tolochko). Однак, як свідчить аналіз змісту наукових робіт цих та інших учених, конституційно-правовий механізм забезпечення незалежності судової влади України все ще залишається недостатньо дослідженим, а тому обрана проблематика видається своєчасною і актуальною.

Мета статті – дослідити конституційно-правовий механізм забезпечення дійсної незалежності судової влади України, проаналізувати його елементи, з'ясувати особливості сучасного суспільного сприйняття політико-правової ідеї незалежності судової влади.

Виклад основного матеріалу. Незалежність судової влади як базова цінність сучасної конституційно-правової парадигми має багатовікову історію свого виникнення, загального сприйняття та формалізованого правового закріплення. Перші письмові згадки про існування незалежного суду датуються епохою єгипетських фараонів [1, с. 46–47], Стародавньої Індії [2, с. 106–109], античних Риму [3, с. 149–152] та Греції [4]. Це питання турбувало мислителів, філософів та правознавців фактично протягом всього часу існування державно-організованого суспільства, яке постійно було вимушене шукати дієві способи авторитетного владного розв'язання різноманітних суперечок та конфліктів, що завжди супроводжують життя людей та їхніх спільнот. Але в своєму здебільшого завершеному вигляді ідея незалежності судової гілки влади отримала позитивне закріплення лише в перших буржуазно-демократичних конституціях Франції і Польщі 1791 р., які чітко визначили, що влада судова не може здійснюватися ні законодавчими органами, ні королем. Хоча в Конституції США 1787 р., яка й досі вважається взірцем конституційної творчості, про незалежність судової влади прямо не йдеться, американська політико-правова традиція від самого початку й до сьогодні вважає цю ідею наріжним каменем демократії [5, с. 92–96]. Водночас, як свідчить аналіз конституційних текстів, більшість конституцій сучасних країн світу безпосередньо містять норми, що закріплюють принцип незалежності суду або суддів. Не є винятком і Конституція України,

яка хоча прямо й не закріпила принцип незалежності судової влади, проте у ст. 124 встановила, що правосуддя в Україні здійснюють виключно суди, що делегування чи привласнення функцій судів іншими органами чи посадовими особами не допускається, а в ст. 126 закріпила принцип незалежності і недоторканності суддів. У поєднанні з принципами поділу державної влади та її правового обмеження, верховенства права, прямої дії норм Конституції та гарантованості права на судовий захист, ці конституційні норми дозволяють зробити обґрунтований висновок про сприйняття ідеї незалежності судової влади як базової цінності конституційного рівня.

Упровадження в повсякденне життя реальної незалежності судової влади, як і будь-якої іншої визначальної ідеї сучасного конституційно-правового регулювання, потребує системних цілеспрямованих зусиль з боку всіх публічно-владних інституцій та громадянського суспільства. У зв'язку з цим слід зазначити, що перенесення нормативності приписів правових актів, у тому числі – й Конституції, в упорядкованість суспільних відносин забезпечується відповідним механізмом правового регулювання, або механізмом реалізації права. У конституційному праві під механізмом реалізації конституційно-правових норм розуміється сукупність правових і інституційних елементів, з допомогою яких забезпечується на практиці втілення конституційних приписів. Причому цей механізм не обмежується суто юридичним блоком, оскільки на це суттєво впливають соціально-економічна і політична ситуація, рівень правової і загальної культури, моралі, соціально-психологічна ситуація в країні, історичний етап розвитку держави і суспільства, геополітичний чинник [6, с. 53]. Таким чином, практична реалізація конституційних положень, що закріплюють незалежність судової влади, також має забезпечуватися відповідним конституційно-правовим механізмом. У зв'язку з цим важливо комплексно дослідити зміст та сутнісні ознаки механізму реалізації принципу незалежності судової влади, з'ясувати його елементи, проаналізувати проблеми його функціонування на даному етапі державно-правового розвитку України та виробити пропозиції щодо їх усунення.

Передусім слід зазначити, що за своєю юридичною природою та функціональним призначенням конституційні приписи не можуть детально врегулювати всі аспекти забезпечення незалежності судової влади. Адже, як указує Ю. Тодика (Ju. Todika), не випадково високий рівень узагальненості є характерною рисою конституції. Вона містить саме вихідні, принципові положення правового регулювання суспільних відносин [7, с. 16]. Відповідно, Конституція України визначила лише загальні засади незалежності судової влади, а вже на їх основі, на рівні законодавчого регулювання, здійснюється детальна нормативно-правова регламентація цієї сфери суспільних відносин. Оскільки згідно з п. 14 ч. 1 ст. 92 Основного Закону України виключно законами України визначаються судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи, порядок виконання судових рішень, для втілення в практику конституційних приписів, у тому числі й щодо забезпечення незалежності судової, було ухвалено Закони України «Про судоустрій і статус суддів» [8], «Про судову екс-

пертизу» [9], «Про виконавче провадження» [10]. Також слід зауважити, що утвердження в діяльності судів принципів незалежності та неупередженості було однією з цілей ухвалення Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [11]. При цьому законодавець чомусь закріпив право кожної людини на справедливий розгляд та вирішення справи в розумні строки незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону, лише в ст. 21 Кримінального процесуального кодексу України [12]. Усі ж інші процесуальні кодекси жодних положень щодо незалежності судової влади не містять, що, на наш погляд, є їх істотним недоліком.

Важливо зазначити, що принцип незалежності суду також закріплено засадничими міжнародними документами з прав людини, які ратифіковано Україною. Окрім того, положення про незалежність судової влади також міститься в положеннях Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [13] і в Національній стратегії у сфері прав людини [14]. Системний аналіз зазначених актів законодавства України дозволяє зробити висновок, що найбільш комплексно питання незалежності судової влади врегульовано Законом України «Про судоустрій і статус суддів». Так, ч. 1 ст. 1 цього Закону закріпила, що судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом, а ст. 6 визначила головні аспекти незалежності судів: а) незалежність від будь-якого незаконного впливу при здійсненні правосуддя; б) здійснення правосуддя на основі Конституції і законів України та на засадах верховенства права; в) залишення без розгляду звернень до суду щодо розгляду конкретних справ з боку будь-яких суб'єктів, які не є учасниками судового процесу, за винятками, передбаченими законом; г) заборона втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб; ґ) встановлення відповідальності за втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів, неповагу до суду чи суддів, за збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою дискредитації суду або вплив на безсторонність суду, за заклики до невиконання судових рішень; д) обов'язок органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб утримуватися від заяв та дій, що можуть підірвати незалежність судової влади; е) право на суддівське самоврядування для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів. Видається, що практичне дотримання цих приписів всіма суб'єктами є важливим складником дійсної незалежності суду.

Таким чином, нормативна основа конституційно-правового механізму гарантування незалежності судової влади України загалом є достатньою для його ефективного функціонування. Однак забезпечення реальної незалежності суду потребує також і систематичної діяльності публічно-владних інституцій, інститутів громадянського суспільства, цілісну систему яких прийнято вважати інституційним елементом відповідного конституційно-правового механізму. У літературі обґрунтовано зазначається, що незважаючи на відносну самостійність судової влади, її діяльність багато в чому залежить від інших гілок

влади і, передусім, від законодавчої. Адже саме остання визначає структуру судової системи, компетенцію її окремих ланок, статус судів тощо [15, с. 186]. Будучи важливим державним органом, суд не може функціонувати в соціально-політичному та ідеологічному вакуумі, ізольовано від різних соціально-політичних сил, рухів, інститутів, зауважують дослідники [16, с. 217]. Тому не менш важливим завданням є системний аналіз повноважень та функцій державних і недержавних інституцій, які дозволяють їм здійснювати прямий чи опосередкований вплив на забезпечення дійсної незалежності судової влади в нашій державі.

Інституційну систему держави складають органи законодавчої, виконавчої та судової влади, органи місцевого самоврядування, а також владні інституції, які не входять до жодної з гілок державної влади. Безсумнівно, визначальна роль у забезпеченні незалежності судової влади України належить парламенту як єдиному органу законодавчої влади, оскільки саме він створює для цього необхідну нормативну основу, утворює, реорганізовує і ліквідує законом суди. При цьому, як свідчить аналіз правового регулювання повноважень органів виконавчої влади, її роль у забезпеченні незалежності суду значно менша, і фактично зводиться лише до експертного забезпечення правосуддя та організації виконання судових рішень Міністерством юстиції України [17]. Вагомою в сфері забезпечення незалежності судової влади є роль Президента України, який за поданням Вищої ради правосуддя здійснює призначення на посаду судді, вносить до парламенту після консультацій з Вищою радою правосуддя проект закону про утворення, реорганізацію і ліквідацію судів. Окрім того, реалізуючи свої повноваження як глави держави, гаранта дотримання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, Президент у своїх посланнях до народу та у щорічних і позачергових посланнях до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України може, зокрема, акцентувати увагу і на проблемах в сфері забезпечення незалежності судової влади та запропонувати шляхи їх вирішення, що, щонайменше, матиме наслідком широку суспільну дискусію, у тому числі в експертному середовищі.

Однак найдієвішими в сфері забезпечення незалежності судової влади, на наш погляд, є спеціальні інституції, наділені повноваженнями саме для створення максимально сприятливих умов для ефективного функціонування всієї її системи. Насамперед, мова йде про Вищу раду правосуддя, яка будучи колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, має метою своєї діяльності забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів [18]. Як зазначає швейцарський професор права Штефан Гасс (Shtefan Gass), Вища рада юстиції повинна стати буфером між судовою системою та іншими гілками влади для того, щоб вона була спроможна захищати суддівський корпус від неналежного впливу з боку цих гілок [19,

с. 28]. Саме цей орган, зокрема, вносить подання про призначення на посаду та звільняє суддів, надає згоду на притягнення їх до кримінальної відповідальності, затримання чи арешт, організовує здійснення дисциплінарних проваджень щодо них, затверджує Положення про Державну судову адміністрацію України та типові положення про її територіальні управління, Положення про Службу судової охорони, здійснює функцію розпорядника бюджетних коштів на утримання судової влади тощо. Окрім того, Вища рада правосуддя прямо уповноважена Законом на здійснення низки заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя, найдієвішими з яких є: ведення та оприлюднення реєстру повідомлень суддів про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, здійснення перевірки таких повідомлень та ухвалення відповідних рішень; внесення до відповідних органів чи посадових осіб подання про виявлення та притягнення до встановленої законом відповідальності осіб, якими вчинено дії або допущено бездіяльність, що порушує гарантії незалежності суддів або підриває авторитет правосуддя. Окремий конституційний статус, особлива процедура формування, спеціальні вимоги до членів, колегіальний порядок ухвалення рішень та реалізації повноважень дають достатні підстави для висновку, що Вища рада правосуддя має всі можливості для забезпечення максимальної ефективності, високого суспільного авторитету та дійсної незалежності судової влади України.

Слід також вказати на важливу роль в матеріально-технічному, фінансовому та організаційному забезпеченні незалежної діяльності судів та суддів Державної судової адміністрації, яка є державним органом у системі правосуддя. Як слушно зазначають дослідники, цей орган виконує цілу низку функцій в сфері забезпечення належного функціонування судової влади: 1) представницьку функцію; 2) організаційну; 3) статистичну; 4) прогностичну; 5) управлінську; 6) фінансово-розпорядчу; 7) погоджувальну; 8) контрольну; 9) організаційно-фінансову; 10) інформаційну; 11) кадрову та інші. А її завданням є створення умов для здійснення судочинства та надання адміністративних послуг громадянам [20, с. 98]. Безсумнівно, що виконання Державною судовою адміністрацією України більшості з вказаних функцій в кінцевому результаті спрямоване на забезпечення реальної незалежності судової влади.

На наш погляд, незалежність судової влади перебуває в тісному кореляційному зв'язку з фаховим рівнем суддівського корпусу, здатному протистояти будь-яким спробам зовнішнього чи внутрішнього втручання в здійснення правосуддя. Відповідно до Закону України «Про судоустрій та статус суддів» головна роль у підборі кандидатів для зайняття посади судді та у проведенні їх кваліфікаційного оцінювання відведена Вищій кваліфікаційній комісії суддів, яка є державним постійно діючим органом суддівського врядування у системі правосуддя України та Громадській раді доброчесності, яка утворюється саме з метою сприяння першій у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання. Спільна злагоджена діяльність цих інституцій має на меті забезпе-

чити високий професійний та морально-етичний рівень суддівського корпусу України, підвищити авторитет судової влади в суспільстві і державі.

Окремо слід вказати й на особливу роль у забезпеченні незалежності судової влади найвищого органу суддівського самоврядування – З'їзду суддів, та вищого органу суддівського самоврядування, якою є Рада суддів України. Адже, як зазначають науковці, одним із важливих інститутів судової влади у демократичних та правових країнах є самоорганізація судової влади, який реалізується через органи, що мають репрезентуватися більшістю суддівської спільноти [21, с. 125]. З'їзд суддів, зокрема, обирає Раду суддів України та заслуховує її звіти щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан організаційного та фінансового забезпечення діяльності судів, звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності судів до органів державної влади та їх посадових осіб. А Рада суддів України розробляє та організовує виконання заходів щодо забезпечення незалежності судів і суддів, поліпшення стану організаційного забезпечення діяльності судів; розглядає питання правового захисту суддів, соціального захисту суддів та їхніх сімей, приймає відповідні рішення з цих питань, звертається з пропозиціями щодо питань діяльності судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Нарешті, дослідження інституційної системи, діяльність якої спрямована на забезпечення незалежності судової влади буде неповною без згадки інституцій, завданням яких є виконання судових рішень, оскільки, як зазначається в спеціальній літературі, сила судової влади повинна ґрунтуватися на неухильному дотриманні закону, повазі судового рішення. Таке ставлення до судової влади має виховуватися протягом тривалого часу й існує насамперед у країнах з усталеними демократичними традиціями, де укорінився принцип верховенства права [15, с. 188]. Адже для суб'єктів, що звертаються до суду за захистом порушеного права, важливо отримати не лише справедливе судове рішення, але й гарантовану можливість його виконання задля ефективного поновлення права чи отримання належної компенсації. Бо в іншому разі весь позитив від діяльності судової влади зводиться нанівець. А за визнанням міністра юстиції П. Петренка (P. Petrenko), з виконанням судових рішень в Україні спостерігаються суттєві проблеми, оскільки у 2017 р. було виконано лише 15–18 % судових рішень [22], хоча за іншими даними – тільки 8 % судових рішень, і близько 80 % звернень до ЄСПЛ стосується саме проблематики невиконання рішень українських судів [23]. В Україні систему інституцій, до повноважень яких віднесено виконання судових рішень, визначено Законом «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [24]. Відповідно до цього Закону примусове виконання судових рішень покладається на органи державної виконавчої служби та у визначених Законом України «Про виконавче провадження» випадках – на приватних виконавців. Слід зазначити, що з інститутом приватних виконавців, який є новим для України, пов'язані великі сподівання щодо підвищення загальної ефективності виконання рішень судів.

Таким чином, викладене свідчить, що інституційна система конституційно-правового механізму забезпечення незалежності судової влади України має достатній потенціал для досягнення його кінцевої мети. Проте результати соціологічних досліджень особливих підстав для оптимізму поки що не дають. Зокрема, за даними опитувань, проведених соціологічною службою Центру Разумкова спільно з проектом Ради Європи «Підтримка впровадженню судової реформи в Україні» та за підтримки Ради суддів України, не вважають суди в Україні самостійними, а суддів – незалежними 78,1 % населення в цілому і 52,7 % тих, хто має досвід спілкування з судами. Про свою недовіру до судів (судової системи в цілому) повідомили 80,9 % респондентів, а про довіру – 9,3 % [25]. У зв'язку з цим необхідно з'ясувати, які головні причини призводять до такого вкрай низького рівня суспільної довіри до судової влади України, істотно нівелюють її правозахисну роль.

На наш погляд, до найвагоміших причин низького рівня довіри громадян до судової влади слід віднести: а) ухвалення судами не завжди правосудних, справедливих рішень через корупційні чинники; б) недостатній рівень політико-правової культури значної частини суддівського корпусу, деформацію їх професійної свідомості; в) непоодинокі випадки намагання представників законодавчої і виконавчої гілок влади втручатися у діяльність суддів з відправлення правосуддя; г) поширеність негативної практики невиконання судових рішень. Відповідно, першочерговим завданням і для органів публічної влади, і для інститутів громадянського суспільства є системне усунення вказаних негативних факторів впливу на судову владу загалом і на суддів зокрема, формування в суспільстві і державі загального морально-психологічного переконання безальтернативності самої ідеї незалежності судової влади.

Висновок. Під конституційно-правовим механізмом забезпечення незалежності судової влади України слід розуміти систему нормативно-правових, інституційних та організаційних форм і засобів, які в своїй сукупності забезпечують безумовний авторитет суду в суспільстві і державі як універсальної інституції, що гарантує неупереджене, а отже, справедливе вирішення будь-яких правових спорів, відсутність будь-якого зовнішнього впливу на вироблення і ухвалення судових рішень, суспільне сприйняття їх загальнообов'язкового характеру та забезпечення їх своєчасного і повного виконання всіма без винятку суб'єктами суспільних відносин.

Список літератури:

1. Смородинський В. С. Ідея правосуддя в історії правничої думки. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення : колективна монографія / відп. ред. В. С. Бігун. Київ : Бібліотека Міжнародного часопису «Проблеми філософії права». 2009. Розд. 2. С. 46–63.
2. Прудников М. Н. История государства и права зарубежных стран : учебник для бакалавров. 6-е изд., перераб. и доп. Москва : Юрайт. 2013. 811 с.
3. Астапенко П. Н. Римское право : учебник / под. ред. Н. В. Михайловой. Москва : КНО-РУС, 2018. 280 с.
4. Лаптева М. Ю., Манзюк А. П. Организация судебного процесса в греческих полисах VIII–V вв. до н. э. (по данным литературных источников, эпиграфики и археологии). *История и*

археологія: електрон. науч.-практ. журн. 2014. № 10. URL: <http://history.snauka.ru/2014/10/1228> (дата звернення: 10.04.2018).

5. Токвиль, Алексис де. Демократія в Америці : пер. с франц. / предисл. Гарольда Дж. Ласки. Москва : Прогресс, 1992. 554 с.

6. Конституційне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. Харків : Право, 2008. 416 с.

7. Тодька Ю. Н. Конституція України: проблеми теорії і практики : монографія. Харків : Факт, 2000. 608 с.

8. Про судоустрій і статус судів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

9. Про судову експертизу : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232.

10. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.

11. Про відновлення довіри до судової влади в Україні : Закон України від 08.04.2014 р. № 1188-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 23. Ст. 870.

12. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.

13. Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 4. Ст. 67.

14. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини : Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 69. Ст. 2257.

15. Конституційне право зарубіжних країн : навч. посібник / за заг. ред. В. О. Ріяки. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.

16. Притченко Р. С. Судебная власть и политика – независимость или взаимосвязь: сравнительно-правовой анализ. *Правова держава*. 2011. №13. С. 215–218.

17. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. Ст.1455.

18. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7–8. Ст. 50.

19. Штефан Гасс. Деякі спостереження щодо незалежності суду, як вона презентована у міжнародних документах та досвіді. *Вісник Центру суддівських студій*. 2007. № 10. С. 25–32.

20. Куценко В. Д. Завдання та функції Державної судової адміністрації: адміністративно-правові аспекти. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2017. № 2. С. 92–101.

21. Прилуцький С. В. Самоорганізація судової влади як новітній правовий інститут розвитку демократії. *Судова апеляція*. 2009. № 1(14). С. 124–135.

22. Рівень виконання судових рішень в Україні за рік зріс утричі – міністр юстиції. URL: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/467640.html> (дата звернення: 10.04.2018).

23. Проблеми виконання рішень судів досі актуальні – голова Вінницького апеляційного адміністративного суду Віталій Кузьмишин. URL: <https://court.gov.ua/press/interview/399785/> (дата звернення: 10.04.2018).

24. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 403-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 29. Ст. 535.

25. Звіт за результатами соціологічного дослідження «Ставлення громадян України до судової системи». Київ, 2017 : Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова; Рада судів України; Проект Ради Європи «Підтримка впровадженню судової реформи в Україні». URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/final-report-survey-e07f150174.pdf> (дата звернення: 10.04.2018).

References:

1. Smorodynskiy, V.S. (2009). Ideia pravosuddia v istorii pravnychoi dumky. Pravosuddia: filosofske ta teoretychne osmyslennia – Justice: Philosophical and Theoretical Understanding. V. S. Bihun (Ed.). Kyiv: Biblioteka Mizhnarodnoho chasopysu «Problemy filosofii prava», Part. 2, 46–63 [in Ukrainian].
2. Prudnikov, M.N. (2013). Istorija gosudarstva i prava zarubezhnyh stran: uchebnik dlja bakalavrov. Moscow: Jurajt [in Russian].
3. Astapenko, P.N. (2018). Rimskoe pravo. N. V. Mykhailova (Ed.). Moscow: KNORUS [in Russian].
4. Lapteva, M.Ju., Manzjuk, A.P. Organizacija sudebnogo processa v grecheskih polisah VIII–V vv. do n. je. (po dannym literaturnyh istochnikov, jepig-rafiki i arheologii). (2014). *Istorija i arheologija – History and archaeology*, 10. URL: <http://history.snauka.ru/2014/10/1228> [in Russian].
5. Tokvil', Aleksis de. (1992). Demokratija v Amerike. Moscow: Progress [in Russian].
6. Konstytutsiine pravo Ukrainy. V. P. Kolisnyka, Yu. H. Barabasha (Eds). (2008). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
7. Todyka, Ju.N. (2000). Konstitucija Ukrainy: problemy teorii i praktiki. Kharkov: Fakt [in Ukrainian].
8. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. № 1402-VIII. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 31, art. 545.
9. Pro sudovu ekspertyzu: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. № 1402-VIII. (1994) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 28, art. 232.
10. Pro vykonavche provadzhennia: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. № 1402-VIII. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30, art. 542.
11. Pro vidnovlennia doviry do sudovoi vlady v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 08.04.2014 r. № 1188-VII. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 23, art. 870.
12. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. 4651-VI. (2013). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 9–10, art. 88.
13. Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina–2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 r. № 5/2015. (2015). *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 4, art. 67.
14. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi stratehii u sferi prav liudyny: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.08.2015 r. № 501/2015. (2015). *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 69, art. 2257.
15. Konstytutsiine pravo zarubizhnykh krain. V. O. Riiaky (Ed). (2006). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
16. Pritchenco, R.S. (2011). Sudebnaja vlast' i politika – nezavisimost' ili vzaimosvjaz': sravnitel'no-pravovoj analiz. *Pravova derzhava*, 13, 215–218.
17. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo yustytsii Ukrainy: Po-stanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.07.2014 r. № 228. (2014). *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine Ofitsijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 54, art. 1455.
18. Pro Vyshchu radu pravosuddia: Zakon Ukrainy vid 21.12.2016 r. № 1798-VIII. (2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 7–8, art. 50.
19. Shtefan, Gass. (2007). Deiaki sposterezhennia shchodo nezalezhnosti sudu, yak vona prezentovana u mizhnarodnykh dokumentakh ta dosvidi. *Visnyk Tsentru suddivskykh studii*, 10, 25–32 [in Ukrainian].
20. Kutsenko, V.D. (2017). Zavdannia ta funktsii Derzhavnoi sudovoi administratsii: administratyvno-pravovi aspekty. *Visnyk penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy*, 2, 92–101 [in Ukrainian].
21. Pryluts'kyi, S.V. (2009). Samoohranizatsiia sudovoi vlady yak novitnii pravovyi instytut rozvynutoi demokratii. *Sudova apeliatsiia*, 1(14), 124–135 [in Ukrainian].
22. Riven vykonannia sudovykh rishen v Ukraini za rik zris utrychi – Ministr yustytsii. URL: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/467640.html> [in Ukrainian].

23. Problemy vykonannya rishen sudiv dosi aktualni – holova Vinnytsko-ho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu Vitalii Kuzmyshyn. URL: <https://court.gov.ua/press/interview/399785/> [in Ukrainian].

24. Pro orhany ta osib, yaki zdiisniuiut prymusove vykonannya sudovykh ri-shen i rishen inshykh orhaniv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. №403-VIII. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 29, art. 535.

25. Zvit za rezultatamy sotsiolohichnoho doslidzhennia «Stavlennia hroma-dian Ukrainy do sudovoi systemy». Kyiv, 2017: Ukrainyskiy tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen imeni Oleksandra Razumkova; Rada suddiv Ukrainy; Pro-ekt Rady Yevropy «Pidtrymka vprovadzhenniu sudovoi reformy v Ukraini». URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/final-report-survey-e07f150174.pdf> [in Ukrainian].

Kuleshov D. V., Deputy Head of the Slavyansk Prosecution Office of Donetsk region, Postgraduate Student of the Chair of Constitutional Law of Ukraine, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.

e-mail : kuleshov_dmitry@ukr.net ; ORCID 0000-0002-6485-7658

Constitutionally-legal mechanism of judicial power of Ukraine independence supporting

In the article in a consistent level researching the story behind, the process of global public perception valuable meaning of judicial independent idea, as well as stages of implementation of its idea in the function of direct Constitutional principle into organization and functioning the state mechanism of every modern democracy and legal-state. Pointed that realization of its important politico-legal idea in the society's and the state's real life is supported the proper constitutionally legal mechanism. Such mechanism usually means the integral system of statutory and regulatory as well as managerially institutional forms and recourses, which in aggregate provide social authority of judiciary, impartial justice in the form of fair and legally judgments, and indisputable and timely execution of it by all parties of public relationships free of its legal status and social status.

In the article there is integrated analysis of legal framework and the system of the state and non-state institutions partial constitutionally legal mechanism of judiciary independence supporting as well as problem spheres of it's functionality on the modern stage of state-legal development of Ukraine. The conclusion is made that existence of statutory-regulatory regulation and institutional system totally are sufficient qualitative for the reaching the desired aim – the providing the real independence and high public authority of judiciary. The main issues were analyzed which preventing for real judiciary independence, for the main important of them are placed: the practice of injustice adjudgment because of corruption factors; not enough high level of politico-legal culture of the judiciary establishment part; aspiration of representatives of other state authorities and certain political forces to influence for administration of justice; popularity of non-executions practice for judgments which came into legal force.

Keywords: judiciary independence; mechanism of providing judiciary independence; the judiciary independence guarantees; the Constitutional values; the judiciary independence as a Constitutional system of Ukraine principle.

Надійшла до редколегії 15.05.2018 р.